

Sestavení konsolidované účetní závěrky při existenci cyklického ekonomického propojení účetních jednotek[#]

*Marie Zelenková**

Úvod

Pokud v rámci konsolidačního celku existuje propojení účetních jednotek prostřednictvím tzv. zpětné nebo dokonce cirkulární vazby, nebývá sestavení konsolidované účetní závěrky jednoduché. Takové propojení ekonomických jednotek však v praxi není ojedinělé. Lze se setkat s případy, kdy dceřiná společnost má ve svém držení akcie (nebo podíly) emitované mateřskou společností, přidružený podnik má ve svých aktivech podílovou účast na svém investorovi atp. Zobrazení těchto obvykle dlouhodobých investic v individuálních rozvahách jednotlivých účetních jednotek není nikterak problematické. Komplikace nastávají až při sestavení konsolidované účetní závěrky, neboť zde vyvstává řada otázek, na něž obvykle národní legislativní úpravy těchto situací buď vůbec nedávají odpověď, nebo jen ve velmi omezené míře.

Příspěvek se v dalším textu zaměřuje na sestavení konsolidované účetní závěrky pro skupinu podniků vzájemně propojených prostřednictvím cirkulární vazby. Na ilustrativním příkladu ekonomického propojení tří podniků v cirkulární vazbě jsou ukázány možné problémy, které v této souvislosti mohou vyvstat. V souvislosti s tím jsou navržena možná řešení těchto problémů, zejména jakým způsobem vykázat akcie (či jiné podíly) emitované podniky uvnitř skupiny (a zároveň držené jinými podniky uvnitř stejné skupiny) nebo jaká je celková výše konsolidovaného vlastního kapitálu. Cílem příspěvku není a ani nemůže být popis všech skutečností, které v souvislosti s cirkulárním propojením účetních jednotek mohou nastat. Příspěvek se snaží podtrhnout význam a vypovídací schopnost konsolidované účetní závěrky právě v těch situacích, kdy na rozdíl od individuální závěrky konsolidovaná účetní závěrka může na řadu problematických skutečností upozornit.

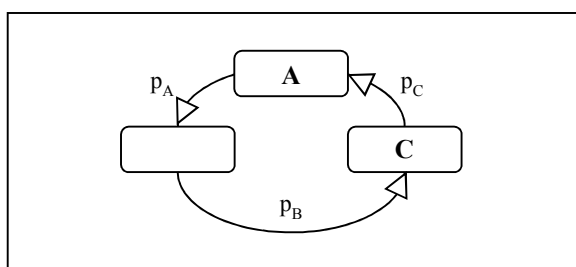
[#] Tento příspěvek byl zpracován jako jeden z výstupů výzkumného projektu Fakulty financí a účetnictví VŠE v Praze, který je realizován v rámci institucionální podpory VŠE IP 100040.

^{*} Ing. Marie Zelenková, Ph.D. – odborná asistentka; Katedra finančního účetnictví a auditingu, Fakulta financí a účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3; <zelenm@vse.cz>.

Ekonomické propojení účetních jednotek ve skupině cirkulární vazbou

V ekonomickém propojení účetních jednotek existuje tzv. zpětná vazba, pokud dva subjekty z tohoto propojení jsou si vzájemně vlastníky i společností vlastněnou. Neboli jeden z těchto dvou subjektů je (obvykle na základě držby akcií nebo podílů částečným nebo jediným) vlastníkem druhého a zároveň druhý prvního. Cirkulární vazbou se rozumí takové propojení účetních jednotek, do kterého jsou zapojeny více než dvě účetní jednotky, přičemž každá z těchto jednotek je zároveň vlastníkem a zároveň subjektem vlastněným. Bez ohledu na to, zda jsou v cirkulární vazbě propojeny tři nebo více účetních jednotek, důležitým znakem je, že toto propojení je uzavřeno v kruhu. Cirkulární neboli kruhovou vazbu mezi třemi subjekty lze znázornit následujícím obrázkem:

Obr. 1: Cirkulární vazba

- kde
- A = účetní jednotka A,
 - B = účetní jednotka B,
 - C = účetní jednotka C,
 - p_A = vlastnický podíl investora A na účetní jednotce B,
 - p_B = vlastnický podíl investora B na účetní jednotce C,
 - p_C = vlastnický podíl investora C na účetní jednotce A.

Při cirkulárním ekonomickém propojení účetních jednotek (tj. při takovém propojení vzájemného podílového vlastnictví, které se zcela nebo částečně uzavírá v kruhu) nemusí být na první pohled zřejmé, která z účetních jednotek má sestavit konsolidovanou účetní závěrku. Má-li každá z účetních jednotek v jiné účetní jednotce rozhodující vliv, pak je každá z těchto jednotek zároveň mateřkou a zároveň dceřinou společností. Při takové situaci je irelevantní, který z vlastnických podílů (p_A , p_B nebo p_C) by byl v absolutní výši ten nejvyšší. Na druhou stranu, pokud by existovala tato ryze teoretická situace, pak by konsolidovaná účetní závěrka sestavená za skupinu ABC měla naprosto stejnou podobu, ať už by byla sestavená z pohledu skupiny A, skupiny B, nebo skupiny C. Situaci lze názorněji popsat na následujícím ilustrativním příkladu, ve kterém pro větší názornost nebudou žádní další akcionáři, tj. účetní jednotky A, B, C

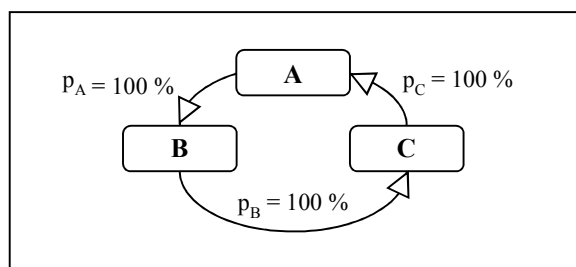
budou stoprocentně vlastněnou jednotkou a zároveň budou mít stoprocentní kontrolu nad jinou jednotkou.

Níže uvedený příklad je pouze hypotetický. Národní legislativní úpravy obvykle situaci znázorněnou v níže uvedeném ilustrativním příkladu výslovně vylučují (resp. zakazují) nebo výrazně omezují délku její existence. Podmínka, kdy legislativa požaduje okamžité splacení části nebo celého vlastního kapitálu při vzniku společnosti, může být také důvodem, že níže uvedený příklad není v praxi reálný. Cílem je ukázat, jakou podobu by v takovém případě měla mít konsolidovaná účetní závěrka a porovnat její vypovídací schopnost oproti závěrce individuální.

Ilustrativní příklad 1.

Akciová společnost A emitovala akcie v celkové nominální hodnotě 1000 peněžních jednotek (dále jen p. j.). Všechny tyto akcie byly upsány na akciovou společnost C. Společnost C ve stejný den rovněž emitovala akcie o nominální hodnotě 1000 p. j., přičemž upisovatelem těchto akcií byla akciová společnost B. Akciová společnost B emitovala také akcie o nominální hodnotě 1000 p. j. Tyto akcie upsala na akciovou společnost A. Všem třem společnostem vznikla ke stejnému dni¹ pohledávka z emise vlastních akcií a zároveň závazek z úpisu akcií. Obojí (tj. pohledávka i závazek) ve stejné výši. Propojení těchto ekonomických subjektů je zobrazeno následujícím obrázkem.

Obr. 2: Propojení účetních jednotek v cirkulární vazbě (ilustrativní příklad 1.)

- kde
- A = akciová společnost A,
 - B = akciová společnost B,
 - C = akciová společnost C,
 - p_A = vlastnický podíl společnosti A na účetní jednotce B,
 - p_B = vlastnický podíl společnosti B na účetní jednotce C,
 - p_C = vlastnický podíl společnosti C na účetní jednotce A.

¹ Všechny tři uvedené akciové společnosti A, B, C vznikly (v rámci tohoto hypotetického příkladu) pro zjednodušení příkladu ve stejný okamžik.

Individuální rozvahy výše uvedených tří akciových společností A, B, C k datu akvizice mají následující podobu:

Tab. 1: Individuální rozvahy akciových společností A, B, C k datu akvizice

Rozvaha akciové společnosti A k datu nabytí podílu				Rozvaha akciové společnosti B k datu nabytí podílu			
Aktiva v p. j.		Pasiva v p. j.		Aktiva v p. j.		Pasiva v p. j.	
<i>Pohledávka za upsaný VK</i>	1 000	ZK	1 000	<i>Pohledávka za upsaný VK</i>	1 000	ZK	1 000
MU_B	1 000	<i>Závazek z úpisu akcií</i>	1 000	MU_C	1 000	<i>Závazek z úpisu akcií</i>	1 000
Σ Aktiv	2 000	Σ Pasiv	2 000	Σ Aktiv	2 000	Σ Pasiv	2 000

Rozvaha akciové společnosti C k datu nabytí podílu			
Aktiva v p. j.		Pasiva v p. j.	
<i>Pohledávka za upsaný VK</i>	1 000	ZK	1 000
MU_A	1 000	<i>Závazek z úpisu akcií</i>	1 000
Σ Aktiv	2 000	Σ Pasiv	2 000

Vysvětlivky: MU_X = majetková účast ve společnosti X, VK = vlastní kapitál, ZK = základní kapitál.

Z výše uvedených individuálních účetních závěrek jednotlivých společností propojených do jednoho ekonomického celku není na první pohled patrné to, co je možné okamžitě odkrýt v konsolidované účetní závěrce. Každá z individuálních rozvah sice vykazuje aktiva (v tomto zjednodušeném příkladu ve výši 2 000 p. j.), ale bylo by chybou se domnívat, že celková aktiva ve skupině jsou ve výši součtu aktiv ze všech tří rozvah (tj. 6 000 p. j.). Bližším prozkoumáním skupiny lze dospět k tomu, že aktiva jsou vygenerovaná pouze uvnitř skupiny, vznikla formou vnitroskupinové transakce, a proto při sestavení konsolidované účetní závěrky musí být eliminována. Stejně tak nevznikl žádný (konsolidovaný) vlastní kapitál. Neexistují zde žádní vlastníci, kteří by nebyli součástí skupiny A, B, C, základní kapitál byl vygenerován pouze uvnitř skupiny, a proto žádný konsolidovaný vlastní kapitál v podstatě neexistuje. Pokud nebyly splaceny pohledávky za upsaný vlastní kapitál (což je logické, protože do skupiny nebyla vložena žádná fyzicky existující aktiva), budou eliminovány proti vykazovaným závazkům, jako tzv. vzájemné, vnitroskupinové transakce, a proto ani tyto položky nebudou ve výsledné konsolidované účetní závěrce vykázány. Náplň výkazu tedy bude nulová.

Tab. 2: Konsolidovaná rozvaha sestavená pomocí plné metody k datu akvizice

Konsolidovaná rozvaha za skupinu ABC k datu akvizice					
Aktiva v p. j.			Pasiva v p. j.		
<i>Aktiva</i>		0	<i>ZK</i>		0
Σ Aktiv		0	Σ Pasiv		0

Přes svou jednoduchost je výše uvedený příklad natolik názorný, aby z něj bylo zřejmé, že ve skupině neexistuje žádný vlastní kapitál. Konsolidovaná rozvaha naprosto zřetelně deklaruje, že účetní jednotky ve skupině nedisponují žádnými aktivy, nebyl fakticky složen žádný vlastní kapitál a existence tří subjektů je pouze formální. Jen na základě individuálních účetních závěrek by se tato informace takto jednoduše zjistit nedala.

Přestože legislativní normy cirkulární propojení v ekonomických celcích velmi omezují, i přesto se v praxi objevuje. Obvykle se nejedná o 100% podílové vlastnictví uzavřené v kruhu, ale o podílové vlastnictví jen částečné. Většinou existují i další vlastníci (např. akcionáři), kteří nejsou součástí konsolidačního celku, ale mají na skupině obvykle částečný vlastnický podíl a většinou původní vlastníci do skupiny skutečně nějaká aktiva vložili. Existuje tedy i faktický skupinový vlastní kapitál. Situace je tedy na první pohled reálnější tím, že se nejedná o ryze formální existenci ekonomických jednotek, ale o jednotky existující fakticky. Sestavení konsolidované účetní závěrky však za těchto podmínek bývá velmi komplikované. Nejzávažnějším problémem bývá vyloučení majetkových účastí, které způsobují, že skupina de facto drží (případně ovládá) sebe sama. Jak tuto situaci vyřešit, v jaké míře přepočítat výši konsolidovaného vlastního kapitálu nebo výši menšinových (či terminologií IFRS nekontrolních) podílů, tím se zabývá v dalším textu uvedený ilustrativní příklad 2. Aby ilustrativní příklad 2 vycházel z reálnějších předpokladů, je vhodné v dalším textu uvést souvislosti cirkulárních vazeb s regulací účetnictví v českých předpisech.

Legislativní úprava a omezení existence cirkulární vazby ve skupině

Ačkoliv české předpisy nedefinují cirkulární vazbu, nelze konstatovat, že by možnost její existence ve skupině omezená nikterak nebyla. Při současné platnosti různých ustanovení zejména zákona o obchodních korporacích, lze některé konkrétní podoby cirkulární vazby zcela vyloučit, u jiných je jejich existence omezena relativně krátkou dobou atp. Další část příspěvku je zaměřena pouze na ustanovení týkající se kapitálových společností, tj. akciových společností a společností s ručením omezeným.

Úprava držby vlastních akcií a podílů v podnikatelských seskupeních podle českého zákona o obchodních korporacích

Zákon o obchodních korporacích 90/2012 Sb., který vešel v platnost 1. 1. 2014, dovoluje, aby byla kapitálová společnost založena jediným zakladatelem. Zákon dále mj. vymezuje, kdy má být vklad do společnosti splacen, čím může nebo nemůže být tento vklad tvořen a v jaké minimální výši, zda lze držet vlastní podíly, jakým způsobem by se v takovém případě počítaly hlasy například při hlasování na valné hromadě apod. Některé z těchto legislativních úprav se váží ke kapitálovým společnostem obecně, tj. vztahují se jak na akciové společnosti, tak na společnosti s ručením omezeným. Do této obecné kategorie regulace kapitálových společností patří například požadavek, aby nepeněžitě vklady byly do kapitálových společností vneseny ještě před vznikem společnosti, nebo zákaz, aby pohledávka společníka za kapitálovou společností mohla být předmětem jeho vkladu do společnosti. Relevantním ustanovením v rámci této části zákona úzce souvisejícím s tématem příspěvku je § 73, který vymezuje, že do celkového počtu hlasů plynoucích z účasti v obchodní korporaci se nezapočítávají hlasy z vlastních podílů ve vlastnictví obchodní korporace nebo jí ovládané osoby, ani z podílů, které na účet obchodní korporace nebo osoby jí ovládané nabyla jiná osoba jednající vlastním jménem.

Zákon o obchodních korporacích obsahuje dále také specifické části (v zákoně označené jako tzv. hlavy) věnující se konkrétní právní formě kapitálové společnosti. Specifická ustanovení zákona jsou vhodná zejména pro oblasti, kde se úprava platná pro společnosti s ručením omezeným liší od úpravy platné pro akciové společnosti. Pro společnosti s ručením omezeným² je například stanoveno, že minimální výše vkladu je 1 Kč, že před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku je nutné splatit celé vkladové ážio a na každý peněžitý vklad nejméně jeho 30 %, že společník musí splnit svou vkladovou povinnost nejpozději do 5 let ode dne vzniku společnosti.

V kontextu s tématem, kterým se tento příspěvek zabývá, je důležitým ustanovením zákona § 149, ve kterém je stanoveno, že společnost s ručením omezeným může za určitých podmínek nabýt svůj podíl, případně na společnosti s ručením omezeným může za určitých okolností nabýt podíl touto společností ovládaná osoba nebo osoba jednající svým jménem na účet této ovládané osoby. Společnost, která nabude svůj podíl, nevykonává s tímto podílem hlasovací práva. V případě, že společnost nabude všechny své podíly, má povinnost je (nebo některý z nich) převést do 3 měsíců od nabytí posledního z nich na třetí osobu, jinak soud společnost i bez návrhu zruší.

U akciových společností je minimální výše základního kapitálu stanovena na 2 000 000 Kč, nebo 80 000 EUR. Emisní kurz akcie nesmí být nižší, než je

² V zákoně 90/2012 Sb. o obchodních korporacích je společností s ručením omezeným věnována Hlava IV, konkrétně § 132 až § 242.

jmenovitá hodnota akcie. Založení akciové společnosti je účinné, splatil-li každý zakladatel případné emisní ážio a v souhrnu alespoň 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty upsaných akcií nejpozději do okamžiku podání návrhu na zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku. Akciová společnost nesmí upisovat vlastní akcie. Akciová společnost může nabývat vlastní akcie jen při splnění zákonem stanovených specifických podmínek. Kromě toho, že by musel být zcela splacen emisní kurz akcií, je zákonem dále požadováno, aby nabytí vlastních akcií nezpůsobilo snížení vlastního kapitálu pod upsaný základní kapitál zvýšený o fondy, které nelze (podle zákona o obchodních korporacích nebo podle stanov) rozdělit mezi akcionáře, a zároveň má společnost zdroje na vytvoření zvláštního rezervního fondu na vlastní akcie, je-li vytvoření tohoto fondu zákonem vyžadováno. Na nabytí vlastních akcií se může usnést valná hromada, pak v takovém usnesení musí být obsaženy podrobnosti typu: jaký nejvyšší počet akcií může společnost nabýt, po jakou dobu může společnost akcie nabývat, přičemž tato doba je zákonem omezena na maximálně 5 let, a za jakou nejvyšší či nejnižší cenu. Společnost nemůže nabývat vlastní akcie, pokud by si tím přivodila úpadek.

Zákon o obchodních korporacích uvádí ještě několik dalších předpokladů, za nichž může akciová společnost nabýt vlastní akcie. Pokud by společnost nabyla vlastní akcie v rozporu s tímto zákonem, musí je zcizit do 1 roku ode dne jejich nabytí nebo o jejich jmenovitou nebo účetní hodnotu snížit základní kapitál. Pokud akciová společnost vykáže v rozvaze v aktivech vlastní akcie, musí vytvořit ve stejné výši zvláštní rezervní fond. Zvláštní rezervní fond společnost zruší nebo sníží, pokud vlastní akcie zcela nebo zčásti zcizí nebo použije na snížení základního kapitálu. Na vytvoření nebo doplnění zvláštního rezervního fondu je dovoleno použít nerozdělený zisk nebo jiné fondy.

Zákon o obchodních korporacích obsahuje i zvláštní ustanovení právě pro taková podnikatelská seskupení, ve kterých se objevuje osoba ovládající a osoba nebo osoby jí ovládané. V rámci těchto ustanovení zákon potvrzuje platnost odstavců upravujících možnost nabytí, držby a vykazání vlastních akcií analogicky i pro případ, kdy ovládaná osoba nabývá akcie vydané osobou ovládající. Pokud by ovládaná osoba nezczizila nabyté akcie ovládající osoby v zákonem stanoveném limitu, pak ji soud může zrušit a nařídit její likvidaci. V rámci podnikatelských seskupení také existují výjimky, kdy výše uvedená pravidla neplatí. Například je-li ovládaná osoba obchodníkem s cennými papíry a pořizuje akcie v rámci svého podnikání jako obchodníka s cennými papíry, nebo když ovládaná osoba získala postavení ovládané osoby až po nabytí akcií.

Zejména z poslední věty předcházejícího odstavce je patrné, že zákon o obchodních korporacích sice omezil, avšak ne zcela eliminoval možnost existence cirkulární vazby v rámci ekonomicky propojené skupiny. Pokud ovládaná osoba drží akcie osoby, která ji ovládá, pak zákon výslovně uvádí, že hlasovací práva spojená s těmito akciemi nelze vykonávat.

Úprava podílů se zpětnou vazbou v české účetní legislativě

Podílům se zpětnou vazbou se věnuje český účetní standard pro podnikatele č. 020 Konsolidovaná účetní závěrka (dále ČÚS 20). V rámci tohoto standardu jsou podíly se zpětnou vazbou definovány jako cenné papíry a podíly konsolidující účetní jednotky v držení konsolidovaných účetních jednotek. Totéž platí i vůči konsolidujícím podnikům v dílčích konsolidačních celcích.

Standard požaduje, aby podíly se zpětnou vazbou byly v rámci plné metody konsolidace vypořádány, a to podle charakteru jejich pořízení. V případě, že jsou pořizovány krátkodobě se záměrem jejich prodeje, pak se mají v konsolidované rozvaze vykázat v aktivech v položce krátkodobého finančního majetku. Pokud byly pořízeny s cílem dlouhodobého vlastnictví, pak by se tyto podíly měly vykázat jako údaj představující snížení vlastního kapitálu v položce základního kapitálu ve výši jmenovité hodnoty a případný rozdíl by měl být vypořádán v položce kapitálových fondů v konsolidované rozvaze. Tyto podíly by měly být také uvedeny v příloze.

Ačkoliv je úprava zpětné vazby v účetních předpisech poměrně strohá, lze z ní (v souladu se zákonem o obchodních korporacích) rozpoznat, že takové podíly může ovládaná jednotka pořídit jak za účelem dlouhodobé držby, tak za účelem jejich prodeje, tedy za účelem krátkodobého držení. Vykázání podílů se zpětnou vazbou v konsolidované rozvaze je na důvodu jejich pořízení závislé.

Diskutabilní se v této souvislosti jeví, zda se má vypořádání podílů v cirkulárním propojení skupiny řešit obdobně, jako vypořádání podílů se zpětnou vazbou. Cirkulární vazba a zpětná vazba není zcela totožné ekonomické propojení účetních jednotek (blíže viz Fernandez, 1993; Taylor, 1996). Česká legislativa ani jiné české normy cirkulární propojení neřeší. Lze se tedy domnívat, že vypořádání podílů v cirkulárním propojení může být analogické úpravě podílů se zpětnou vazbou, ale také tomu tak vůbec být nemusí.

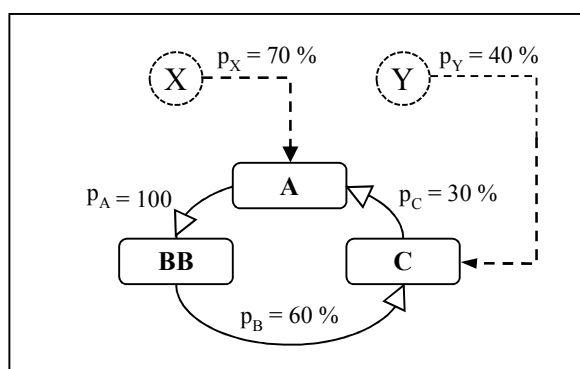
Výše uvedené je přehledně a názorně zpracováno do následujícího příkladu. Zadání příkladu bylo stanoveno tak, aby existence v Obrázku 3 zobrazeného ekonomického propojení účetních jednotek ve skupině byla možná i v realitě. Řešení příkladu je provedeno ve čtyřech variantách (viz Tab. 4, 5, 6 a 7). V rámci jednotlivých řešení ilustrativního příkladu 2 je poukázáno na možná úskalí, která v souvislosti se sestavením konsolidované rozvahy mohou vyvstat.

Ilustrativní příklad 2.

Akciová společnost A emitovala akcie v celkové nominální hodnotě 2000 p. j. Jedním z upisovatelů těchto akcií byl akcionář X, který zaplatil 1400 p. j. za 70% podíl na vlastním kapitálu a po celou dobu držby uplatňuje svůj rozhodující vliv ve společnosti. Akcionář X k datu úpisu poukázal peněžní částku za akcie společnosti A. Zbývajících 30 % kmenových akcií bylo upsáno

akcionáři Z, který posléze zaplatil za tyto akcie společnosti A 600 p. j. Během běžného účetního období odkoupila akciová společnost C od akcionáře Z 30% podíl na společnosti A za 700 p. j. Na konci účetního období akciová společnost A založila akciovou společnost B a složila do ní okamžitě 100 % základní kapitál tím, že poukázala 1000 p. j. na bankovní účet této společnosti. Poslední den účetního období akciová společnost B koupila 60% podíl ve formě kmenových akcií na společnosti C a za akcie zaplatila okamžitě 600 p. j. Ostatní akcie emitované společností C jsou v držení akcionáře Y. Celková nominální hodnota emitovaných akcií společností C činila 1000 p. j. a emisní kurz těchto akcií byl stanoven na bázi nominální hodnoty akcií. Akcionáři X a Y jsou fyzické osoby, na které se nevztahuje povinnost sestavení konsolidované účetní závěrky. Pro zjednodušení příkladu tyto všechny transakce proběhly v rámci jednoho účetního období. Konečná podoba skupiny podniků je znázorněna na následujícím obrázku:

Obr. 3: Propojení účetních jednotek v cirkulární vazbě (ilustrativní příklad 2.)

- kde
- A = akciová společnost A,
 - B = akciová společnost B,
 - C = akciová společnost C,
 - X = další akcionář (vlastník) účetní jednotky A,
 - Y = další akcionář (vlastník) účetní jednotky C,
 - p_A = vlastnický podíl společnosti A na účetní jednotce B,
 - p_B = vlastnický podíl společnosti B na účetní jednotce C,
 - p_C = vlastnický podíl společnosti C na účetní jednotce A,
 - p_X = vlastnický podíl akcionáře X na účetní jednotce A,
 - p_Y = vlastnický podíl akcionáře Y na účetní jednotce C.

Pro větší názornost pro daný příklad platí, že se ve společnostech B a C neuskutečnily až do data účetní závěrky žádné další transakce než výše uvedené. Dále platí předpoklad, že společnost C odkoupila od akcionáře Z 30% podíl na

vlastním kapitálu společnosti A dříve, než akciová společnost B pořídila podíl na společnosti C. Individuální účetní závěrky všech tří společností ke všem relevantním datům jsou zobrazeny níže. V důsledku zadaných zjednodušujících předpokladů by rozvahy sestavené k závěrkovému datu byly shodné s rozvahami akciové společnosti A k datu získání podílu na společnosti B, akciové společnosti B k datu nabytí podílu ve společnosti C a akciové společnosti C k datu, kdy společnost B nabyla rozhodující vliv ve společnosti C. V žádné z rozvah nejsou vykázány položky, jejichž účetní ocenění by se významně lišilo od ocenění na bázi reálné hodnoty.

Tab. 3: Individuální rozvahy akciových společností A, B, C k datům nabytí jednotlivých podílů

Rozvaha společnosti A k datu, kdy společnost C nabyla podstatný vliv ve společnosti A				Rozvaha společnosti C k datu nabytí podílu ve společnosti A			
Aktiva v p. j.		Pasiva v p. j.		Aktiva v p. j.		Pasiva v p. j.	
<i>Peníze</i>	2 000	<i>ZK</i>	2 000	<i>MU_A</i>	700	<i>ZK</i>	1 000
<i>Ost. aktiva</i>	200	<i>VH b.o.</i>	200	<i>Peníze</i>	300	<i>VH b.o.</i>	0
Σ Aktiv	2 200	Σ Pasiv	2 200	Σ Aktiv	1 000	Σ Pasiv	1 000

Rozvaha společnosti A k datu získání podílu na společnosti B				Rozvaha společnosti B k datu vzniku			
Aktiva v p. j.		Pasiva v p. j.		Aktiva v p. j.		Pasiva v p. j.	
<i>MU_B</i>	1 000	<i>ZK</i>	2 000	<i>Peníze</i>	1 000	<i>ZK</i>	1 000
<i>Peníze</i>	1 000	<i>VH b.o.</i>	200				
<i>Ost. aktiva</i>	200						
Σ Aktiv	2 200	Σ Pasiv	2 200	Σ Aktiv	1 000	Σ Pasiv	1 000

Rozvaha společnosti C k datu, kdy společnost B nabyla rozhodující vliv ve společnosti C				Rozvaha společnosti B k datu nabytí podílu ve společnosti C			
Aktiva v p. j.		Pasiva v p. j.		Aktiva v p. j.		Pasiva v p. j.	
<i>MU_A</i>	700	<i>ZK</i>	1 000	<i>MU_C</i>	600	<i>ZK</i>	1 000
<i>Peníze</i>	300	<i>VH b.o.</i>	0	<i>Peníze</i>	400	<i>VH b.o.</i>	0
Σ Aktiv	1 000	Σ Pasiv	1 000	Σ Aktiv	1 000	Σ Pasiv	1 000

Vysvětlivky: *VH b.o.* = výsledek hospodaření běžného období.

Z obrázku 3 je zřejmé, že skupina podniků ABC je vlastněna dvěma akcionáři X a Y. Akcionář X vlastní přímý podíl na společnosti A ve výši 70%. Akcionář Y vlastní přímý podíl na společnosti C ve výši 40%. V důsledku cirkulární vazby mají oba akcionáři zároveň (nepřímo) majetkový podíl na

společnostech ostatních. Není pravdou, že akcionář X má 70% vlastnický podíl na skupině ABC a akcionář Y 40%. Pro zjištění skutečné výše vlastnického podílu akcionáře X a akcionáře Y na společnostech A a C by bylo nezbytné vyloučit vliv cirkulárního propojení účetních jednotek A, B, C. K výpočtu přepočtených vlastnických podílů je vhodné použít následujících vzorců:

$$p_{XA} = \frac{p_X}{(1 - p_A \cdot p_B \cdot p_C)}, \quad (1)$$

$$p_{XA} = \frac{0,7}{(1 - 1 \cdot 0,6 \cdot 0,3)} = 0,85366 \quad ,$$

$$p_{YA} = \frac{p_Y \cdot p_C}{(1 - p_A \cdot p_B \cdot p_C)}, \quad (2)$$

$$p_{YA} = \frac{0,4 \cdot 0,3}{(1 - 1 \cdot 0,6 \cdot 0,3)} = 0,14634 \quad ,$$

$$p_{XC} = \frac{p_X \cdot p_A \cdot p_B}{(1 - p_A \cdot p_B \cdot p_C)}, \quad (3)$$

$$p_{XC} = \frac{0,7 \cdot 1 \cdot 0,6}{(1 - 1 \cdot 0,6 \cdot 0,3)} = 0,51219 \quad ,$$

$$p_{YC} = \frac{p_Y}{(1 - p_A \cdot p_B \cdot p_C)}, \quad (4)$$

$$p_{YC} = \frac{0,4}{(1 - 1 \cdot 0,6 \cdot 0,3)} = 0,48780 \quad ,$$

kde p_{XA} = vlastnický podíl akcionáře X na účetní jednotce A,
 p_{YA} = vlastnický podíl akcionáře Y na účetní jednotce A,
 p_{XC} = vlastnický podíl akcionáře X na účetní jednotce C,
 p_{YC} = vlastnický podíl akcionáře Y na účetní jednotce C.

Vlastnický podíl akcionáře X ve společnosti A činí 85,366 % a ve společnosti C 51,219 %. Vlastnický podíl akcionáře Y ve společnosti A činí 14,634 % a ve společnosti C 48,78 %. Vlastnický podíl akcionáře X ve společnosti B v důsledku skutečnosti, že společnost A je 100% vlastníkem společnosti B, by byl shodný s jeho vlastnickým podílem ve společnosti A. Obdobně vlastnický podíl akcionáře Y ve společnosti B je shodný s jeho podílem na společnosti A.

Ve starší odborné zahraniční literatuře, např. Fernandez (1993), lze nalézt, že těmito přepočtenými vlastnickými podíly byly při sestavování konsolidované účetní závěrky (např. za skupinu A) skutečně přepočítávány jednotlivé položky aktiv a pasiv. Dokonce se tímto postupem v konsolidované rozvaze vykazoval i menšinový podíl na společnosti A, a to i přes to, že společnost A je mateřskou jednotkou, která konsolidovanou účetní závěrku sestavuje. Náročnější matematické postupy pro vyčíslení majoritních a menšinových podílů při recipročních vlastnických vazbách lze nalézt v článcích Weil (1973) nebo Salmi – Heikkilä (1978).

Dnes se již tímto způsobem aktiva a pasiva nepřepočítávají. Na místo toho je preferován způsob vykázání podílů či akcií se zpětnou vazbou jako položky snižující vlastní kapitál. I česká legislativa tento způsob umožňuje v případě, kdy je tento podíl (či akcie) držen dlouhodobě. V případě krátkodobého držení se tyto akcie či podíly podle české legislativy mají v konsolidované rozvaze ponechat v krátkodobých aktivech. Obě řešení umožněná českou legislativou jsou uvedena dále.

Pokud by v rámci skupiny ABC neexistovala cirkulární vazba, tj. akciová společnost C by neměla ve svém držení akcie společnosti A, pak by jak společnost B, tak společnost C byly do konsolidované účetní závěrky za skupinu A (kde akciová společnost A je společností mateřskou) zahrnuty pomocí plné metody konsolidace. Komplikace vznikla v důsledku toho, že společnost C má ve svém držení akcie společnosti A, a tím se kruh uzavřel resp. tak vznikla cirkulární vazba. Z tohoto důvodu budou právě tyto akcie vykázány v konsolidované rozvaze odlišně, než by byl běžný způsob jejich vykázání.

Před sestavením konsolidovaného výkazu bude nezbytné v rámci plné metody konsolidace vyloučit majetkovou účast v držení ovládající jednotky proti vlastnímu kapitálu dceřiné jednotky a spočítat konsolidační rozdíly. Pokud mateřská jednotka nedisponuje 100% podílem, je dále potřeba spočítat menšinové podíly. V případě podstatného vlivu by se také počítal konsolidační rozdíl, avšak tento by sloužil k výpočtu ocenění majetkové účasti ekvivalenční metodou. Blíže o konsolidačních metodách a o metodě ekvivalence Zelenka – Zelenková (2011). Výpočty konsolidačních rozdílů, menšinového podílu ve společnosti C a ocenění majetkové účasti ekvivalenční metodou (společnost C by za standardní situace měla ve společnosti A podstatný vliv, a proto by tento podíl podléhal ocenění ekvivalenční metodou) jsou uvedeny níže.

$$KR_i = MU_i - p \cdot (VK_i), \quad (5)$$

$$KR_A = 700 - 0,3 \cdot (2200) = 40,$$

$$KR_B = 1000 - 1 \cdot (1000) = 0,$$

$$KR_C = 600 - 0,6 \cdot (1000) = 0,$$

kde KR_i = konsolidační rozdíl k majetkové účasti v konkrétní společnosti,

MU_i = majetková účast oceněná pořizovací cenou v konkrétní společnosti,

p = podíl investora,

VK_i = vlastní kapitál (resp. čistá aktiva) konkrétní společnosti.

$$MP_C = (1 - p_B) \cdot (VK_C), \quad (6)$$

$$MP_C = (1 - 0,6) \cdot (1000) = 400,$$

kde MP_C = menšinové podíly na společnosti C.

$$MUE_A = p \cdot (VK_i), \quad (7)$$

$$MUE_A = 0,3 \cdot (2200) = 660,$$

kde MUE_A = majetková účast ve společnosti A oceněná ekvivalenční metodou.

V případě, že společnost C pořídila majetkovou účast ve společnosti A za účelem dlouhodobého držení, pak ČÚS 20 požaduje, aby tyto akcie se zpětnou vazbou ve výši nominální hodnoty snížily základní kapitál a rozdíl mezi účetní hodnotou těchto akcií byl vykázán v kapitálových fondech. Pokud by byly akcie pořízeny za hodnotu nižší, než je jejich nominální hodnota, pak by rozdíl zvyšoval kapitálové fondy, pokud by pořizovací cena (jako je tomu v tomto případě) byla vyšší než nominální hodnota akcií, pak rozdíl snižuje kapitálové fondy.

Tab. 4: Konsolidovaná rozvaha sestavená pomocí plné metody k závěrkovému datu za předpokladu, že společnost C pořídila majetkovou účast ve spol. A za účelem dlouhodobého držení

Konsolidovaná rozvaha k datu závěrky za skupinu A					
Aktiva v p. j.			Pasiva v p. j.		
<i>Peníze</i>	peníze (A + B + C) = = 1000 + 400 + 300	1 700	<i>ZK</i>	ZK_A	2 000
			<i>Snížení ZK</i>	Podíl na ovládané společnosti C oceněný nominální hodnotou	-600
<i>Ostatní aktiva</i>	ostatní aktiva (A + B + C) = = 200 + 0 + 0	200	<i>KF</i>	NH akcií _A – $MU_{A \text{ v } PC} =$ = 600 – 700	-100
			<i>VH b.o.</i>	$VH \text{ b.o.}_A$	200
			<i>MP_C</i>	$(1 - p_B) \cdot (VK_C) = 0,4 \cdot 1000$	400
Σ Aktiv		1 900	Σ Pasiv		1 900

Vysvětlivky: ZK_A = základní kapitál společnosti A, KF = kapitálové fondy, $VH \text{ b.o.}_A$ = výsledek hospodaření společnosti A, MP_C = menšinový podíl na společnosti C.

Jak vyplývá z výše uvedené konsolidované rozvahy, účetní hodnota majetkové účasti ve společnosti A (tj. akcie emitované mateřskou společností A držené společností C) byla vykázána jako snížení konsolidovaného vlastního kapitálu, a to podle pravidel ČÚS 20 ve dvou položkách. Nominální hodnota snížila základní kapitál a rozdíl korigoval kapitálové fondy. Důsledkem tohoto postupu je, že se majetková účast neoceňuje ekvivalenční hodnotou, jak by to bylo vyžadováno při podstatném vlivu, pokud by žádná zpětná vazba neexistovala, a nevykazuje se samostatně ani žádný konsolidační rozdíl.

Toto řešení je ČÚS 20 požadováno pro vypořádání podílů se zpětnou vazbou. Je otázkou, zda lze toto řešení použít i pro cirkulární vazbu, neboť o cirkulární vazbě ČÚS 20 nehovoří. Právě proto, že standard ČÚS 20 neuvádí pro danou situaci žádnou analogii, která by byla danému problému bližší, než je vypořádání

podílů se zpětnou vazbou, lze toto řešení pro vypořádání podílů v cirkulární vazbě považovat za vhodnější, než kdyby měly být tyto podíly oceněny ekvivalenční metodou. Druhým problémem je ocenění a vykázání menšinového podílu na společnosti C. V důsledku cirkulární vazby, což je v konsolidované rozvaze deklarováno snížením konsolidovaného vlastního kapitálu skupiny o účetní hodnotu akcií emitovaných společností A držených společností C, by menšinové podíly neměly být 40 %, ale 48,78 % (viz výpočet p_{YC}). Zvýšení menšinových podílů (ze 400) na 487,8 by vyvolalo snížení jiné položky konsolidovaného vlastního kapitálu o 87,8. Takový přepočtení menšinových podílů však ČÚS 20 neřeší. Vzniká tak nesourodost požadovaného řešení tím, že konsolidovaný základní kapitál byl snížen, avšak k přepočtu menšinových podílů, které by v důsledku cirkulární vazby měly být zvýšeny, nedošlo.

V případě, že společnost C pořídila majetkovou účast ve společnosti A za účelem krátkodobého držení, resp. se záměrem tyto akcie prodat, pak ČÚS 20 požaduje, aby tyto akcie se zpětnou vazbou byly vykázány v aktivech v položce krátkodobého finančního majetku. ČÚS 20 nespecifikuje ocenění, v jakém by v této položce měly být vykázány. Z toho lze dovodit, že ocenění těchto akcií by mělo být v souladu s pravidly pro ocenění těchto aktiv v individuální účetní závěrce, tj. reálnou hodnotou (blíže o ocenění cenných papírů a majetkových účastí Strouhal, 2011). Za předpokladu, že se k závěrkovému datu reálná hodnota akcií neliší od ceny, za kterou společnost C akcie pořídila, bude mít konsolidovaná rozvaha následující podobu.

Tab. 5: Konsolidovaná rozvaha sestavená pomocí plné metody k závěrkovému datu za předpokladu, že společnost C pořídila majetkovou účast ve společnosti A za účelem jejího prodeje

Konsolidovaná rozvaha k datu závěrky za skupinu A					
Aktiva v p. j.			Pasiva v p. j.		
<i>KFM</i>	MU_A	700	<i>ZK</i>	ZK_A	2 000
<i>Peníze</i>	peníze $(A + B + C) = 1000 + 400 + 300$	1 700	<i>VH b.o.</i>	$VH b.o._A$	200
<i>Ostatní aktiva</i>	ostatní aktiva $(A + B + C) = 200 + 0 + 0$	200	MP_C	$(1 - p_B) \cdot (VK_C) = 0,4 \cdot 1000$	400
Σ Aktiv		2 600	Σ Pasiv		2 600

Vysvětlivky: *KFM* = krátkodobý finanční majetek.

Výše uvedená konsolidovaná rozvaha nikterak nezohledňuje existenci cirkulární vazby. Akcie emitované mateřskou společností, které jsou v držení společnosti C, tj. dceřiné společnosti, jsou v této rozvaze vykázány naprosto shodným způsobem, jako by to byly akcie emitované jakoukoliv jinou společností stojící mimo skupinu. Ani v tomto případě nejsou přepočteny menšinové podíly o vliv cirkulární vazby, jejich výpočet vychází z absolutní

hodnoty procentuálního vlastnického podílu akcionáře Y na společnosti C (tj. 40 %).

Pokud by se při výkladu pravidel stanovených ČÚS 20 došlo k závěru, že požadavky kladené na postup při vypořádání podílů se zpětnou vazbou neřeší postup pro podíly v rámci cirkulárního spojení účetních jednotek ve skupině, pak by bylo možné ještě další řešení sestavení konsolidované rozvahy standardními postupy. K mateřské jednotce A by byly pomocí plné metody přikonsolidovány jednotky B a C, přičemž akcie, které má společnost C ve svém držení a které představují podstatný vliv ve společnosti A by byly před tím oceněny ekvivalenční metodou.

Tab. 6: Konsolidovaná rozvaha sestavená za skupinu A k závěrkovému datu za předpokladu, že by společnost C ocenila majetkovou účast ve společnosti A ekvivalenční metodou

Konsolidovaná rozvaha k datu závěrky za skupinu A					
Aktiva v p. j.			Pasiva v p. j.		
MUE_A	$p \cdot (VK_{A\ kDA}) = 0,3 \cdot (2200)$	660	ZK	ZK_A	2 000
$KR_{kladný}$	$MU_A - p \cdot (VK_{A\ kDA}) = 700 - 0,3 \cdot (2200)$	40	$VH\ b.o.$	$VH\ b.o._A$	200
Peníze	peníze $(A + B + C) = 1000 + 400 + 300$	1 700	MP_C	$(1 - p_B) \cdot (VK_C) = 0,4 \cdot 1000$	400
Ostatní aktiva	ostatní aktiva $(A + B + C) = 200 + 0 + 0$	200			
Σ Aktiv		2 600	Σ Pasiv		2 600

Vysvětlivky: MUE_A = majetková účast oceněná ekvivalenční metodou ve spol. A,
 $KR_{kladný}$ = konsolidační rozdíl kladný.

Ani v takto sestavené konsolidované rozvaze nejsou vyřešené problémy, které byly zmíněny v předchozích řešeních. I tato varianta vykazuje akcie emitované mateřskou společností, které jsou v držení dceřiné společnosti C, bez zohlednění cirkulární vazby, tj. shodným způsobem, jakým by byly pomocí ekvivalenční metody oceněny akcie či podíly emitované společnostmi stojícími mimo skupinu, pokud by představovaly podstatný vliv. Také v tomto případě nejsou přepočteny menšinové podíly o vliv cirkulární vazby.

Nabízí se ještě další řešení, které sice není v souladu s pravidly ČÚS 20, ale na rozdíl od předchozích řešení, jsou v něm opraveny všechny zmiňované nedostatky. Menšinové podíly na společnosti C jsou přepočteny v souvislosti s eliminací cirkulární vazby vzniklé v důsledku držby akcií mateřské jednotky dceřinou jednotkou, a zároveň tyto akcie, způsobující cirkulární vazbu, snižují v adekvátní míře konsolidovaný vlastní kapitál.

Tab. 7: Konsolidovaná rozvaha sestavená za skupinu A k závěrkovému datu za předpokladu, že menšinové podíly byly přepočteny o vliv cirkulární vazby a o majetkovou účast ve společnosti A je snížen konsolidovaný vlastní kapitál

Konsolidovaná rozvaha k datu závěrky za skupinu A					
Aktiva v p. j.			Pasiva v p. j.		
<i>KR_{kladný}</i>	$MU_A - p \cdot (VK_{A\ kDA}) =$ $= 700 - 0,3 \cdot (2200)$	40	<i>ZK</i>	ZK_A	2 000
			<i>-MUE_A</i>	$-p \cdot (VK_{A\ kDZ}^3) =$ $= -0,3 \cdot (2200)$	-660
<i>Peníze</i>	peníze (A + B + C) = $= 1000 + 400 + 300$	1 700	<i>Rozdíl</i>	ze změny podílu = $= (p_Y - p_{YC}) \cdot VK_C =$ $= (0,4 - 0,4878) \cdot 1000$	-88
<i>Ostatní aktiva</i>	ostatní aktiva (A + B + C) = $= 200 + 0 + 0$	200	<i>VH b.o.</i>	<i>VH b.o.A</i>	200
			<i>MP_C</i>	$(1 - p_{YC}) \cdot (VK_C) =$ $= 0,4878 \cdot 1000$	488
Σ Aktiv		1 940	Σ Pasiv		1 940

Vysvětlivky: MUE_A = majetková účast ve spol. A oceněná ekvivalenční metodou,
 $KR_{kladný}$ = konsolidační rozdíl kladný.

V rámci tohoto řešení byly akcie emitované společností A, které má v držení společnost C, oceněny ekvivalenční metodou a vykázány jako položka snižující vlastní kapitál. Za situace, kdy mateřská společnost ovládá prostřednictvím cirkulární vazby i vlastní akcie, jeví se vykázání těchto akcií jako položky snižující vlastní kapitál velmi vhodné. Vhodné by mohlo být i ocenění těchto akcií pomocí ekvivalenční metody, avšak vzniká tu otázka, kde vykázat vzniklý konsolidační rozdíl. V konsolidované rozvaze (viz Tab. 7) je tento rozdíl ponechán v aktivech ve snaze zachovat analogii s předpisy platnými v České republice, které vyžadují v rámci standardního použití ekvivalenční metody takto konsolidační rozdíl vykazovat. Zda je vhodné vykazovat tento konsolidační rozdíl jako samostatné aktivum je však sporné. Konsolidační rozdíl vypovídá o tom, o kolik bylo za akcie emitované společností A při jejich pořízení společností C zapláceno více, než by odpovídalo podílu na čistých aktivech (bližší o konsolidačním rozdílu Zelenka, 2006, s. 201). Při vypořádání majetkové účasti ve společnosti A formou snížení vlastního kapitálu by bylo smysluplnější, aby i tento rozdíl korigoval výši konsolidovaného vlastního kapitálu. Česká legislativa umožňuje odepsat konsolidační rozdíl do 20 let do

³ Pokud by se vlastní kapitál společnosti A ode dne, kdy společnost C pořídila akcie společnosti A, do data účetní závěrky změnil, pak by zvýšení nebo snížení ocenění majetkové účasti ve společnosti A v důsledku použití ekvivalenční metody zároveň způsobilo snížení nebo zvýšení konsolidovaného vlastního kapitálu (ve stejné výši, v jaké by bylo zvýšeno nebo sníženo ocenění majetkové účasti, by se snížil nebo zvýšil konsolidovaný vlastní kapitál).

konsolidovaného výsledku hospodaření. V tomto případě by byl vhodný co možná nejrychlejší odpis, aby daná částka ovlivnila výsledek hospodaření co možná nejdříve.

Výše uvedené řešení sice zohledňuje cirkulární vazbu i ve výpočtu menšinových podílů a při vykázání majetkové účasti v mateřské jednotce v položce snižující vlastní kapitál, ale je náročnější na matematické výpočty. Tento příklad byl zjednodušený tím, že se ve společnosti C neuskutečnily žádné transakce, vlastní kapitál se tedy po celé účetní období nezměnil. Pokud by se změnil, bylo by nezbytné spočítat rozdíl ze změny menšinového podílu od data, kdy vznikla cirkulární vazba (tj. ode dne, kdy společnost B pořídila akcie společnosti C), protože tímto dnem došlo ke změně přepočtené výše menšinových podílů ze 40 % na 48,78 %. V důsledku tohoto přepočtu je vykázán rozdíl ze změny podílu (podrobněji o změnách podílu beze změny metody viz Zelenka – Zelenková, 2013, s. 301). V případě existence složitější cirkulární vazby by byl také náročný samotný přepočet menšinových podílů. Za situace, kdy společnost C skutečně pořídí akcie společnosti A za účelem obchodování s nimi, pak takto komplikovaný přepočet pro relativně krátké období není vyvážen efektem z lepší vypovídací schopnosti těchto vybraných položek vykázaných v konsolidované rozvaze.

Závěr

Sestavení konsolidované účetní závěrky pro skupinu podniků vzájemně propojených prostřednictvím cirkulární vazby není v českých účetních předpisech specificky upraveno. ČÚS 20 se zabývá vypořádáním podílů zpětnou vazbou a dává zjednodušený návod, jak tyto podíly vykázat v případě, že jsou pořizovány krátkodobě se záměrem jejich prodeje, a v případě, že jsou pořízeny s cílem dlouhodobého vlastnictví. V případě prvním není v konsolidované rozvaze reflektována zpětná (tedy ani cirkulární) vazba vůbec a v případě druhém je snížen o účetní hodnotu těchto podílů konsolidovaný vlastní kapitál, a to konkrétně v položkách základní kapitál a kapitálové fondy. Ačkoliv to ČÚS 20 výslovně nepotvrzuje, lze se domnívat, že cirkulární vazby jsou v něčem podobné vazbám zpětným, a proto by bylo možné aplikovat postupy stanovené v ČÚS 20 i na podíly nacházející se v rámci skupiny podniků propojených vazbou kruhovou. Postupy stanovené v ČÚS 20⁴ jsou však nedostatečné tím, že vůbec neřeší výpočet menšinových podílů právě v těchto specifických případech. V rámci tohoto příspěvku byly na ilustrativním příkladu vysvětleny problémy, které při cirkulárních propojeních účetních jednotek ve skupině vznikají, a nabídnuto řešení, které by zabezpečilo vyšší vypovídací schopnost

⁴ S ohledem na skutečnost, že se žádná jiná česká účetní legislativní norma zpětným ani cirkulárním vazbám při sestavení konsolidované účetní závěrky nevěnuje, je ČÚS 20 jedinou normou, která se touto problematikou zabývá. Lze tedy konstatovat, že tyto postupy jsou v české legislativě obecně nedostatečně řešené.

konsolidované rozvahy oproti zjednodušenému řešení, které je požadováno ČÚS 20.

Literatura:

- [1] Fernandez, J. M. (1993): *Consolidación de estados constables*. Madrid, Alfa Centauro, 1993.
- [2] Salmi, T. – Heikkilä M. (1978): *Determination of Majority and Minority Interest. Percentages for Consolidated Financial Statements*. Liiketaloudellinen Aikakauskirja. Finnish Journal of Business Economics, 1978, special edition 1, str. 8-28.
- [3] Strouhal, J. (2011): *Účetní závěrka*. Praha, Wolters Kluwer, 2011.
- [4] Taylor, P. A. (1996): *Consolidated financial reporting*. London, Paul Chapman, 1996.
- [5] Weil, R. L. (1973): *Reciprocal or Mutual Holdings: Allocating Earnings and Selecting the Accounting Method*. Accounting Review, 1973, roč. 48, č. 4, s. 749-758.
- [6] Zelenka, V. (2006): *Goodwill, principy vykazování v podniku*. Praha, Ekopress, 2006.
- [7] Zelenka, V. – Zelenková, M. (2011): *Základy konsolidačních metod*. Finanční řízení & controlling v praxi, 2011, roč. 2, č. 7-8, s. 33-38.
- [8] Zelenka, V. – Zelenková, M. (2013): *Konsolidace účetních výkazů. Principy a praktické aplikace*. Praha, Ekopress, 2013.

Sestavení konsolidované účetní závěrky při existenci cyklického ekonomického propojení účetních jednotek

Marie Zelenková

ABSTRAKT

Příspěvek se zabývá sestavením konsolidované účetní závěrky za takovou skupinu podniků, ve které existuje cyklické propojení tří samostatných účetních jednotek a v této souvislosti upozorňuje na možná úskalí při vykázání konsolidovaného vlastního kapitálu a akcií či podílů, které byly v rámci skupiny emitovány a zároveň jsou zcela nebo částečně ve skupině drženy. Příspěvek se snaží nalézt odpovědi na dvě zásadní otázky, a to v jaké výši v těchto případech vykázat celkovou výši vlastního kapitálu a jakým způsobem zobrazit tyto uvnitř skupiny držené a zároveň některou z účetních jednotek ve skupině emitované akcie (či podíly). Dopad navrženého řešení do konsolidované účetní závěrky je názorně zobrazen na ilustrativním příkladu.

Klíčová slova: Dceřiná jednotka; Konsolidovaná účetní závěrka; Mateřská jednotka, Plná metoda konsolidace; Skupina; Vnitroskupinové transakce.

Preparation of Consolidated Financial Statement of the Group with Cyclic Interests among Separate Entities

ABSTRACT

The paper deals with preparation of consolidated financial statements by the group with cyclic interests among three separate entities that constitute this group. The paper is focused on potential difficulties in reporting of consolidated equity and interests (shares) that were issued within the group and are in full or partly held by the group. The paper responses to the next fundamental questions: What is the amount of consolidated equity and what is the correct way to display these intra-group interests (shares) issued and hold by one of the separate entities included in the group. Effects of proposed solution are demonstrated in illustrative example.

Key words: Subsidiary; Consolidated financial statements; Parent entity; Full consolidation method; Group; Intra-group transactions.

JEL classification: M41.